Η απεικόνιση των κουρδισσών μαχητριών στα μέσα ενημέρωσης Τουρκίας και Ιράν

της **Dilar Dirik**

Στον απόηχο της δολοφονίας των κουρδισσών Sakine Cansiz, Fidan Dogan και Leyla Saylemez στις 9 Ιανουαρίου του 2013 στο Παρίσι, τα κυρίαρχα μέσα μαζικής ενημέρωσης επικεντρώθηκαν ξαφνικά σε ένα για πολύ καιρό ξεχασμένο, αλλά συναρπαστικό θέμα: τον αξιοσημείωτο ρόλο των γυναικών στο κουρδικό απελευθερωτικό κίνημα.

Τα τελευταία δύο χρόνια οι κούρδοι κατέλαβαν τον έλεγχο του Δυτικού Κουρδιστάν (συριακό Κουρδιστάν ή Ροτζάβα) και σταδιακά εγκαθίδρυσαν δομές δυαδικής εξουσίας στη διάρκεια του συριακού εμφυλίου πολέμου. Από την αρχή οι γυναίκες συμμετείχαν ως ενεργά μέλη της Επανάστασης στη Ροτζάβα μέσω του κοινωνικού και πολιτικού ακτιβισμού τους, αλλά αυτό που εξέπληξε περισσότερο τα κυρίαρχα δυτικά μέσα ενημέρωσης ήταν ότι οι γυναίκες συμμετείχαν στις μάχες ή στο πεδίο των μαχών ισότιμα. Αυτές οι γυναίκες, οι οποίες πολεμούν ενάντια στο καθεστώς του Άσαντ, καθώς και σε ομάδες τζιχαντιστών, τονίζουν κατ' επανάληψη ότι ο αγώνας τους είναι ένας πολυμέτωπος αγώνας για την ελευθερία τους, σαν κούρδισσες και σαν γυναίκες. Αν και η ύπαρξη γυναικών μαχητριών αποτελεί φυσικό στοιχείο της πολιτικής δράσης σε ολόκληρο το Κουρδιστάν εδώ και δεκαετίες, ο κόσμος μόλις τώρα αρχίζει να συνειδητοποιεί τον ισχυρό ρόλο των γυναικών στο κουρδικό απελευθερωτικό κίνημα. Ειδικά το τελευταίο διάστημα το γυναικείο κίνημα έχει εξάψει τη φαντασία των κυρίαρχων μέσων με διάφορους τρόπους, που κυμαίνονται μεταξύ δέους, συγκαταβατικού οριενταλισμού μέχρι καθαρού σεξισμού.

Τα περισσότερα άρθρα σχετικά με τις κούρδισσες μαχήτριες είναι τουλάχιστον απλοϊκά, μισογυνιστικά, οριενταλιστικά και πατερναλιστικά. Αντί να προσπαθήσουν να κατανοήσουν το φαινόμενο σε όλη του την πολυπλοκότητα, αυτά τα άρθρα συχνά καταφεύγουν σε σκανδαλιστικές ανακοινώσεις για να εκμεταλλευτούν την κατάπληξη του κοινού σχετικά με

το γεγονός ότι «οι φτωχές γυναίκες στη Μέση Ανατολή» μπορούν με κάποιο τρόπο να είναι μαχήτριες. Ως εκ τούτου, αντί να αναγνωρίσουν την πολιτιστική επανάσταση που συνιστούν οι ενέργειες αυτών των γυναικών σε μια κατά τα άλλα συντηρητική, πατριαρχική κοινωνία, πολλοί δημοσιογράφοι την πατάνε με τις ίδιες πολυχρησιμοποιημένες κατηγοριοποιήσεις: τη στιγμή που τα κρατικά μέσα ενημέρωσης, ιδιαίτερα στην Τουρκία και το Ιράν, απεικονίζουν τις γυναίκες αντάρτισσες ως «σατανικές τρομοκράτισσες πόρνες», ως ερωτικά παιχνίδια των αντρών μαχητών, οι οποίες μισούν την οικογένεια και έχουν υποστεί πλύση εγκεφάλου, τα δυτικά μέσα ενημέρωσης αναφέρονται συχνά σε αυτές τις γυναίκες ως «καταπιεσμένα θύματα που αναζητούν διέξοδο από την οπισθοδρομική κουλτούρα τους», οι οποίες διαφορετικά θα αντιμετώπιζαν μια ζωή γεμάτη από εγκλήματα τιμής και παιδικούς γάμους. Εκτός του ότι αγνοούν πλήρως τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εναντίον των Κούρδων, γεγονός που προκάλεσε αυτή την αντίσταση, οι ανακοινώσεις αυτές όχι μόνο δεν βασίζονται σε γεγονότα, αλλά διαστρεβλώνουν την πραγματικότητα σκόπιμα. Πράγματι, οι κούρδισσες αντιμετωπίζουν μια πολύ πατριαρχική κοινωνία με πολύ μεγάλη βία κατά των γυναικών, αλλά τα κίνητρα αυτών των γυναικών που αγωνίζονται είναι πολύ διαφορετικά, πολύπλοκα και – λαμβάνοντας υπόψη τις κοινωνικές δομές του Κουρδιστάν και της Μέσης Ανατολής – επαναστατικά με πολλούς τρόπους. Ανεξάρτητα αν συμφωνούν ή όχι με τους σκοπούς τους, είναι άδικο και προβληματικά απλοϊκό να ονομάζουν την επιλογή αυτών των γυναικών να γίνουν αντάρτισσες ως «διέξοδο». Αυτές οι γυναίκες μάχονται ενεργά ενάντια στην πατριαρχία – πώς μπορεί αυτό να θεωρηθεί «διέξοδος»;! Διερευνώντας τους λόγους αυτής της διαστρεβλωμένης απεικόνισης αποκαλύπτεται ότι η αναγνώριση τους ως δρώντα υποκείμενα θα έθετε το σύστημα σαφώς σε κίνδυνο...

Το γεγονός ότι οι Κούρδισσες παίρνουν τα όπλα, τα παραδοσιακά σύμβολα της ανδρικής εξουσίας, είναι από πολλές απόψεις μια ριζική παρέκκλιση από την παράδοση. Γι’ αυτό το λόγο είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η κριτική των κυρίαρχων μέσων για τη συμμετοχή των Κουρδισσών στη μάχη δεν γίνεται σε πασιφιστική βάση, αλλά στη βάση ουσιοκρατικών, δυαδικών αντιλήψεων για το τι συνιστά να είσαι «γυναίκα». Το να μάχεσαι θεωρείται «μη-γυναικείο», διαπερνά κοινωνικά όρια, κλονίζει τα θεμέλια του κατεστημένου. Οι γυναίκες μαχήτριες κατηγορούνται για παραβίαση της «ιερότητας της οικογένειας», επειδή τολμούν να βγουν από την αιώνια φυλακή που έχει καθοριστεί για αυτές, επειδή ανατρέπουν το σύστημα, την πατριαρχική, γυναικοκτονική τάξη, επιλέγοντας την ενεργή συμμετοχή από το να παραμένουν θύματα. Ο πόλεμος θεωρείται ανδρική υπόθεση, που ξεκινά, καθοδηγείται, και τελειώνει από τους άνδρες. Οπότε είναι η λέξη «γυναίκες» στην έκφραση «γυναίκες που μάχονται» που προκαλεί αυτή τη γενική δυσφορία. Παρόλο που είναι οι ίδιοι οι παραδοσιακοί έμφυλοι ρόλοι που συχνά φυσικοποιούνκαι εξιδανικεύουν τις γυναίκες ως αγίες, η τιμωρία είναι άγρια, όταν οι γυναίκες παραβιάζουν αυτούς τους ρόλους που τους έχουν ανατεθεί.

Αυτός είναι και ο λόγος που πολλές γυναίκες αγωνίστριες σε όλον τον κόσμο υπόκεινται σε σεξουαλική βία ως μαχήτριες στον πόλεμο και ως πολιτικές κρατούμενες. Όπως έχουν επισημάνει πολλές φεμινίστριες, ο βιασμός και η σεξουαλική βία σπάνια έχει σχέση με τη σεξουαλική επιθυμία, αλλά είναι εργαλεία εξουσίας για να κυριαρχήσει και να επιβληθεί η θέληση κάποιου πάνω σε κάποιον άλλο άνθρωπο. Στο πλαίσιο των γυναικών μαχητριών ο στόχος της σεξουαλικής βίας, σωματικής ή λεκτικής, είναι να τις τιμωρήσει, επειδή εισέρχονται σε μια σφαίρα που διασφαλίζει τα προνόμια των ανδρών.

Μια σύντομη ματιά στην απεικόνιση των κουρδισσών μαχητριών από τα τουρκικά και ιρανικά μέσα ενημέρωσης αποκαλύπτει τίτλους όπως «έμεινε έγκυος», «απελπισμένες βουνίσιες γυναίκες», «η πραγματικότητα των βιασμών στα βουνά», «δες ποιανού είναι ερωμένη», «δεν ήταν παρθένα», κ.λπ. Το γεγονός αυτό εκθέτει τη σεξιστική νοοτροπία που κρύβεται πίσω από αυτούς τους ισχυρισμούς, οι οποίοι αξιοποιούν τις συνήθεις συντηρητικές κοινωνικές αξίες, όπως η υπεράσπιση της «τιμής» μιας οικογένειας, και συνδυάζουν το μισογυνισμό με τα ρατσιστικά στερεότυπα της κουρδικής κουλτούρας για να την παρουσιάσουν ως οπισθοδρομική. Αντί να εξοργίζονται με τους βιασμούς και τη σεξουαλική βία από το στρατό και τους φρουρούς των φυλακών (ειδικά στα παιδιά που είναι στη φυλακή), τα μέσα μαζικής ενημέρωσης ασχολούνται με την παρθενία αυτών των γυναικών. Αυτή η μέθοδος σεξιστικής προπαγάνδας έχει στόχο κατά κύριο λόγο να απονομιμοποιήσει το κίνημα των γυναικών και να συγκαλύψει τη ριζοσπαστική πραγματικότητα, η οποία θα μπορούσε να αμφισβητήσει, να ταράξει και να τραυματίσει τα υπερ-αρρενοποιημένα ετεροπατριαρχικά συστήματα, εναντίον των οποίων αγωνίζονται αυτές οι γυναίκες. Έχει ως στόχο να αποσπάσει την προσοχή από το γεγονός ότι η συντριπτική πλειοψηφία των κουρδισσών συμμετέχουν στον αγώνα από πεποίθηση, από επιθυμία να καταπολεμήσουν την καταπίεση, ότι η ενεργή συμμετοχή τους είναι συνειδητή, με σκοπό να πάρουν τη ζωή τους στα χέρια τους. Γίνεται φανερό ότι η συζήτηση γύρω από την «εργαλειοποίηση του θύματος» είναι μια προσπάθεια να απορρίψει τη συνειδητότητα αυτών των αγωνιζόμενων γυναικών. Ένας ψευτο-επιστήμονας ακαδημαϊκός ισχυρίζεται επιπλέον: «Καθότι οι γυναίκες είναι πιο συναισθηματικές από τους άνδρες, είναι πιο εύκολο να τις ελέγξεις». Αν το κουρδικό κίνημα είχε σκοπό τη στρατολόγηση γυναικών αποκλειστικά ως φυσικού εργαλείου πολέμου ή ως αντικείμενα του σεξ, γιατί να βασιζόταν κατά ένα μεγάλο ποσοστό στην εκλεπτυσμένη φεμινιστική ιδεολογία και σε εκπαιδευτικά σεμινάρια για να τις κινητοποιήσει; Δεν θα ήταν καλύτερα σε αυτή την περίπτωση, για το PKK και τα παραρτήματά του για παράδειγμα, να μην υπήρχε μια ιδεολογική ηγεσία που να λέει «ο άνθρωπος είναι ένα σύστημα. Το αρσενικό έχει γίνει καθεστώς και το μετατρέπει σε κυρίαρχη κουλτούρα. Η ταξική και η έμφυλη καταπίεση αναπτύσσονται από κοινού. Η αρρενωπότητα έχει δημιουργήσει το κυρίαρχο φύλο, την κυρίαρχη τάξη και το κυρίαρχο

κράτος. Όταν ο άνθρωπος αναλύεται σε αυτό το πλαίσιο, είναι σαφές ότι η αρρενωπότητα πρέπει να εκλείψει. Πράγματι, το να σκοτώσεις τον κυρίαρχο άνθρωπο είναι η θεμελιώδης αρχή του σοσιαλισμού. Αυτό σημαίνει η δύναμη του να σκοτώνεις: να σκοτώνεις τη μονόπλευρη κυριαρχία, την ανισότητα και τη μισαλλοδοξία. Επιπλέον σημαίνει να σκοτώνεις το φασισμό, τη δικτατορία και το δεσποτισμό»; Ο ισχυρισμός ότι η κινητοποίηση των γυναικών είναι ένας ύπουλος τρόπος στρατολόγησης αποφεύγει να θέσειτην εμπλοκή της φεμινιστικής φιλοσοφίας του κινήματος, η οποία διακηρύσσει ρητά τη χειραφέτηση των γυναικών ως θεμελιώδη αρχή.

Ένας άλλος τρόπος άρνησης της σημασίας των κουρδισσών μαχητριών είναι ο ισχυρισμός ότι καταφεύγουν στα βουνά προκειμένου να «ξεφύγουν» από την καταπιεστική κουλτούρα τους. Τόσο τα δυτικά όσο και τα κρατικά μέσα ενημέρωσης έχουν επανειλημμένα αναπαράξει αυτόν τον ισχυρισμό, πιθανότατα χωρίς να έχουν μιλήσει ποτέ έστω και με μία κούρδισσα μαχήτρια. Ακόμη και αν δεχτούμε την υπόθεση, για χάρη της συζήτησης, ότι τα βουνά αποτελούν «διέξοδο» για τις γυναίκες, γιατί δεν ρωτάμε ποιοι κοινωνικο-οικονομικοί και πολιτικοί παράγοντες, που διαιωνίζονται από αυτά τα κράτη, έχουν συμβάλει στην απόφαση μιας γυναίκας να διαλέξει μια ζωή που θα μάχεται για την ελευθερία από τη ζωή ενός απλού ανθρώπου; Γιατί οι γυναίκες βρίσκουν την ελευθερία, που διαφορετικά δεν θα είχαν στη ζωή τους, στον αγώνα; Το να παραπλανάσαι από την παλιά κρατική προπαγάνδα, η οποία αναφέρεται συχνά στις γυναίκες μαχήτριες ως θύματα σε σύγχυση ή εύκολες στρατολογίες, είναι πολύ τεμπέλικο και προβληματικό και απλοποιεί ένα πολύ σύνθετο φαινόμενο. Οι κούρδισσες που παίρνουν τα όπλα έχουν υψηλό επίπεδο πολιτικής συνείδησης, η οποία ενισχύεται περαιτέρω από εκπαιδευτικά σεμινάρια. Δηλώνοντας ότι η κινητοποίηση των αναλφάβητων γυναικών της υπαίθρου, χωρίς ιδιαίτερο εκπαιδευτικό υπόβαθρο, είναι ενδεικτικό της επιπολαιότητας του γυναικείου κινήματος και της έλλειψης «συνθετότητας», ακόμα και αυτοαποκαλούμενες φεμινίστριες συγγραφείς πατρονάρουν με προβληματικό τρόπο γυναίκες από αυτά τα κοινωνικά στρώματα. Δεν είναι μόνο ότιαυτές οι «εξηγήσεις» είναι εγγενώς σοβινιστικές ή σεξιστικές, αλλά και ότιαυτού του είδους τα επιχειρήματα δεν μπορούν να εξηγήσουν πώς το κουρδικό κίνημα δημιούργησε ένα λαϊκό φεμινιστικό κίνημα βάσης, το οποίο αμφισβήτησε την παράδοση και μετασχημάτισε την κοινωνία σε εντυπωσιακό εύρος, ενδυναμώνοντας τις γυναίκες στην ευρύτερη κοινωνία σε αξιοσημείωτο βαθμό.

Περιέργως, παρόλο που το γυναικείο κίνημα δείχνει να εμφανίζεται σήμερα στην ημερήσια διάταξη, τα κίνητρα και οι ιδεολογίες πίσω από το κίνημα αποσιωπούνται επίτηδες. Για παράδειγμα, ενώ ορισμένα άρθρα άρχισαν να θαυμάζουν τη δύναμη και το θάρρος των γυναικών που μάχονται εναντίον του καθεστώτος και των δυνάμεων της Αλ-Κάιντα στο

δυτικό Κουρδιστάν, οι ίδιοι οι συγγραφείς συχνά δεν αναφέρουν ότι οι γυναίκες αυτές λένε ρητά ότι η ιδεολογία του Αμπντουλάχ Οτσαλάν είναι η κινητήρια δύναμη πίσω από αυτό το κίνημα.

Παράγοντες που επιβάλλονται, όπως η απελπισία, ο παραλογισμός ή η σύγχυση σχετικά με τις δράσεις των κουρδισσών μαχητριών και η εξάπλωση της προπαγάνδας για τη σεξουαλική εκμετάλλευση αποτελούν έμφυλα εργαλεία πολέμου που χρησιμεύουν για να απονομιμοποιήσουν τον ενδυναμωτικό τους αγώνα. Γιατί, πριν καν μιλήσουν με αυτές τις γυναίκες, φαίνεται να έχουν όλοι έτοιμες εξηγήσεις για τη συμμετοχή των κουρδισσών; Από πού προέρχεται αυτός ο έντονος φόβος για τις αποφάσεις αυτών των γυναικών; Αν θέλουμε να κατανοήσουμε την παράξενη και διαστρεβλωμένη απεικόνιση των κουρδισσών μαχητριών στα μέσα ενημέρωσης, πρέπει να αναρωτηθούμε: «Ενάντια σε ποιον αγωνίζονται αυτές οι γυναίκες;» Η απάντηση θα μας προσφέρει σημαντικές πληροφορίες. Οι κούρδισσες μαχήτριες (αυτή τη στιγμή) αγωνίζονται ενάντια στο τουρκικό κράτος, τον δεύτερο μεγαλύτερο στρατό του ΝΑΤΟ με την υπερ-αρρενωπή στρατιωτική δομή, και ενάντια σε έναν πρωθυπουργό που ζητά από τις γυναίκες να κάνουν τουλάχιστον τρία παιδιά, ενάντια στο ιρανικό καθεστώς, το οποίο αρνείται την ιδιότητα του ανθρώπου στις γυναίκες, στο όνομα του Ισλάμ υποτίθεται, και ενάντια στους τζιχαντιστές της Αλ-Κάιντα που διακηρύσσουν ότι είναι «επιτρέψιμο (halal)» να βιάζουν κούρδισσες ενώ τους υπόσχονται 72 παρθένες στον παράδεισο για τις βάρβαρες πράξεις τους. Επιπλέον όμως αυτές οι γυναίκες μάχονται ενάντια στη βάναυση πατριαρχία μέσα στην ίδια κουρδική κοινωνία. Ενάντια στον παιδικό γάμο, στους εξαναγκαστικούς γάμους, στα εγκλήματα «τιμής», στην ενδοοικογενειακή βία, στην κουλτούρα του βιασμού. Δεν είναι περίεργο λοιπόν που οι οπλισμένες κούρδισσες θεωρούνται τεράστια απειλή! Η προσπάθεια να υπονομευτεί η συμμετοχή αυτών των γυναικών μέσω λεκτικών και σωματικών σεξουαλικών επιθέσεων είναι μια τεχνική επιβίωσης των πατριαρχικών δομών, εναντίον των οποίων αυτές οι γυναίκες παίρνουν τα όπλα. Η αποδοχή των γυναικών ως εχθρό τους στη μάχη κάνει αυτά τα εύθραυστα, γεμάτα τεστοστερόνη τάγματα να χάνουν τη γη κάτω από τα πόδια τους …

Μετάφραση: **Λίνα Φιλοπούλου**

Πηγή: Kurdish Question

Αναδημοσίευση από:.fylosykis.gr